Motion

1983/84:1884

Margareta Hemmingsson m. fl.

Enklare regler för prövning av ärenden om torvtäkt

Det är självfallet angeläget att söka så enkla former som möjligt för myndighetsprövning av skilda slag. Det påpekas ofta att den som vill öppna torvtäkt för energiändamål drabbas av ett tidskrävande byråkratiskt prövningssystem. Detta är kostnadskrävande för såväl samhället som den enskilde. Det bör framhållas att betydande förbättringar skett under senare år. Bl. a. har besluten i koncessionsärenden enligt minerallagen flyttats från ursprungligen regeringen till länsstyrelsen som också beslutar när det gäller att pröva frågan om täkttillstånd enligt naturvårdslagen. Länsstyrelsen har sålunda fått en central roll vid prövningen. Detta är naturligt och ändamålsenligt. Som framgår av det följande är det emellertid angeläget att undersöka vilka ytterligare förenklingar som eventuellt kan göras.

Den som vill undersöka en torvfyndighet kan göra detta utan formaliteter med stöd av s. k. markägarmedgivande. Härutöver finns också en möjlighet att ansöka om undersökningskoncession enligt minerallagen. I departementspromemorian Enklare regler om torvutvinning för energiändamål (Ds I 1981:17) anges att undersökningskoncession endast bör tillgripas i följande fall:

1. då markägarmedgivande inte kan erhållas,
2. då ensamrätt för undersökningsarbete eftersträvas,
3. då myndighetsbedömning i tidigt skede är önskvärd med hänsyn till motstående intressen,
4. då garantier för bearbetningsrätt önskas.

Utvecklingen går mot att allt flera begär undersökningskoncession enligt minerallagen. I många fall har man börjat undersökningen med markägarmedgivande. Inför hotet att någon annan begär undersökningskoncession på samma område har man emellertid för säkerhets skull valt att ansöka om sådan koncession. Resultatet har blivit ett stort antal ansökningar om undersökningskoncession, som i många fall föranlett ansökningar om motkoncession. Prövningen av dessa ärenden kräver stora arbetsinsatser och drar långt ut på tiden, bl. a. beroende på att kungörelse och remissförfarande måste ske. Det kan sålunda konstateras att om det vore möjligt att ta bort prövningssteget med undersökningskoncession så skulle detta innebära en betydande förenkling innefattande en kraftig nedskärning av myndighetsarbetet samt en betydande tidsvinst för sökanden. Rationaliseringsvinsten kan något belysas av att man ibland anger som grov tumregel att brytning kommer till stånd endast på en av tio undersökta myrar. Av tio objekt prövade i undersökningskoncessioner skulle således endast ett leda fram till ansökan om bearbetningskoncession.

Motiven för undersökningskoncession (fyra punkter) har återgivits ovan. Följande skäl talar emot sådan koncession.

1. Normal undersökning åstadkommer ingen eller obetydlig skada på marken. Tillträde till marken kan meddelas med stöd av 15 § minerallagen av Sveriges geologiska undersökning. Länsstyrelsen bör ges möjlighet att meddela sådan rätt när det gäller undersökning av torv.
2. Det är knappast nödvändigt att lämna ensamrätt för undersökning. Denna stimulans var mer befogad i ett tidigare skede innan intresset för undersökningsverksamheten nått dagens nivå. Ett borttagande av ensamrätten leder till visst ökat ekonomiskt risktagande för den sökande, se även nedan under p. 3. Han gör emellertid förutom tidsvinster också besparingar genom att han slipper de avgifter som är förenade med undersökningskoncessionen.

   Kostnaderna för undersökning av torv är små i jämförelse med undersökning av övriga fyndigheter angivna i minerallagen.
3. Myndighetsprövningen i ett tidigt skede bör ersättas med ett enklare förhandssamråd med länsstyrelsen – sker ofta redan nu. Härvid redovisar länsstyrelsen en preliminär bedömning av möjligheterna till täkt på aktuella områden samt lämnar uppgift om andra sökt samråd beträffande dessa. Härigenom skapas förutsättningar för samordnade undersökningar av berörda intressenter.
4. Lämpligheten att lämna garantier för bearbetningsrätt på det sätt som f. n. sker i undersökningskoncession kan ifrågasättas. Sökanden anger i huvudsak endast vilka myrar som ansökan avser. Endast ibland anges vem som skall använda torven.

   Större delen av det underlagsmaterial som finns vid beslutstillfället tillförs av myndigheterna och/eller har inhämtats vid remissbehandlingen.

   Det viktiga avgörandet om vem som skall tilldelas brytningsrätten bör anstå till dess mera fullständigt utredningsmaterial finns, dvs. i samband med prövning av bearbetningskoncessionen.

Av ovanstående kommentarer framgår att behovet av att bibehålla ett system med undersökningskoncession måste ifrågasättas.

Sammanfattningsvis kan konstateras att slopandet av möjligheten att meddela undersökningskoncession för torv enligt minerallagen bedöms innebära betydande förenkling av prövningssystemet och därmed rationaliseringsvinster. Frågan bör därför närmare utredas.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställs

att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utredning angående förenkling av prövningen av ärenden om torvtäkt.

Stockholm den 25 januari 1984

MARGARETA HEMMINGSSON (s)

THURE JADESTIG (s) ROLAND SUNDGREN (s)

BERIT OSCARSSON (s)